

Jelle Vermeersch

BUITEN

De
stem
van
het

MENSEN

platteland

Voor mijn vader,
vurig verdediger van den buiten

Bovekerke, 1985.
Kleine Jelle op een
Massey Ferguson 135

Leesvoorbeeld

KEIEM,

Dodepaardenstraat,
22.53 uur. Zomer.

Ik ben van hier.
Van de waibomen,
de vette weiden en het verre kijken.
Ik ben van het vallen van de avond,
entre chien et loup,
van de wilde vlucht van de vleermuizen,
het zachte ruisen van de mais,
maar vooral:
van de stilte van de Polders.

VREEMD.

Hoewel ik al langer in de stad woon
dan ik ooit op den buiten rondgelopen heb,
blijft het platteland aan me trekken.
Zoals botten die zich in de klei vastzuigen.
Krijg ik dat ooit uit mijn lijf,
uit mijn systeem?

Ik woon in Gent, maar ik ben van Keiem.

Ik ben van Gent, maar ik ben grootgebracht in Keiem.

WAT IS HET NU?

*Well, I stepped into an avalanche
 It covered up my soul
 When I am not this bunchback that you see
 I sleep beneath the golden hill — Leonard Cohen*

LE

Als ik denk aan de soundtrack van mijn jeugd,
denk ik aan het geloei van tochtige koeien,
het monotone ronken van melkmachines,
het jachtige geblaf van onze boerhofsteehonden.

En als de herfstavond viel en de melancholie kwam,
aan het weeë geluid van *Songs of Love and Hate*
van Leonard Cohen op de pick-up.
Songs voor een vader, kwaad op de wereld.

Ik ruik opnieuw het paardenzweet
op mijn vingers na het rijden en
de strontgeur in mijn vers gesteven lakens.
Ik zie wegvluchtende hazen, dansende jonge
ransuilen en diarreebruine Opel Rekords.
Oude boeren met zondagse petten ook
en kwezels die vanachter hun gordijn
de dorpsstraat bespieden.

Dan weet ik weer
waarom ik er vertrokken ben.

En toch wou ik **TERUG...**

Op 15 augustus 2022, tijdens *la fête de Marie*, halfhoogst, ben ik op reis vertrokken.

Met tractor en beestenkar. Weg van de centrumsteden en de dichtbevolkte gebieden, ben ik via *départementales*, boerenwegels en slingerwegen op zoek gegaan naar dorpskernen en boven de mais uitstekende kerken en kapellen. *As far as man and machine get.*

Vijf streken in vijf seizoenen, heel België rond. De Westhoek, de Borinage, de Ardennen, Limburg en via de Wase Polders en Zeeuws-Vlaanderen terug naar mijn thuisstad, Gent. Zomer, herfst, winter, lente en opnieuw zomer. Om portretten te maken en gesprekken te voeren. Om de mensen van den buiten te begrijpen en te peilen naar hun gedachten en gevoelens. Op zoek naar de stem van het platteland. De stem van de burgemeester, de cafébazin, de F16-pilote, de bioboer, de slager, de kapster, de baron, de vluchteling, de oud-mijnwerker.

Goed voor een tocht van meer dan 2300 kilometer. Aan 20 kilometer per uur.

MOEDIG VOORWAARTS.

En route!

DE WESTHOEK

The Heartland

Zomer
2022

'Doe moa geweune, da's al erg genoeg' en 'God, geld en gat' zijn de twee motto's van de Westhoek uit mijn jeugdjaren. Intussen is er veel veranderd en toch is de streek veel landelijker gebleven dan de rest van Vlaanderen. Hier zie je in de zomer zo ver als je kan kijken tarwe, gerst, mais, spruiten en hopperanken, afgewisseld met dikbillen en melkkoeien. Je vindt er nog 'echte' dorpen met kerktorens die houvast bieden in het landschap.

Vijfentwintig procent van de Belgische landbouwwerkgelegenheid situeert zich in West-Vlaanderen. Maar ook hier worden de boerhoven met hun stallen en tractors alsmear groter en worstelt de eens zo sterke cd&v om zich staande te houden. Vragen *larger than life* doemen op: hoe moet het verder met de landbouw en wat met de stikstofaanpak? Wordt het niet eens tijd om de boeren opnieuw te verzoenen met de natuur, hun bondgenoot van het eerste uur? Hoe gaan ze om met de klimaatverandering? Hoe sterk staat het verenigingsleven er nog? Verstedelijken ook hier de dorpen? En kennen ze dezelfde problemen ook over de Schreve?

'De tijden en de smaak zijn veranderd en de mensen ook. Men moet, ik herhaal het, nooit trachten een geliefde kennis uit lang verleden tijden terug te zien - nooit trachten iets te herleven van 't geen voorbij is. *Le passé a ses mirages*, maar laat u er niet door begoochelen.' — Stijn Streuvels, *Ingooigem: herinneringen uit het Lijsternest*

JEF BILLIET

Westouter

‘Vroeger was je baas over je erf en je land, nu ben je van niets nog meester. Mocht ik mijn land nu aan jou verkopen, kan het goed zijn dat de groenen het de dag erna afpakken. En als het ingekleurd is als natuurgebied, word ik onteigend. Ik ben het sowieso kwijt.’

❖ Jef is de buurman van mijn ouders op de Rodeberg. Voor mij is hij de oerboer: ‘Op reis? Als het avond is, moet ik thuis zijn. Naar de radio luisteren? Voor het weerbericht, ja.’ En bovendien: Jef had een rode Massey Ferguson 135, net zoals boer Jonckheere in Keiem, die andere oerboer uit mijn jeugd. Mijn keuze voor de Massey 155 lag dus voor de hand.

DRIES DELANOTE

Dikkebus

Boerenzoon Dries werd grootgebracht op een industrieel landbouwbedrijf en is de oprichter van bioerderij Le Monde des Mille Couleurs in Dikkebus (Ieper). Hij noemt zichzelf een *wildfarmer*, anderen noemen hem de Che Guevara van de landbouw. Zijn organisch geteelde producten staan op het menu in verschillende toprestaurants.

‘Landbouw is een kunst. Je moet de boer vrijheid geven. Tegen een kunstenaar zeg je toch ook niet hoe hij zijn kunst moet maken. Dat maakt al die biobedrijfjes zo mooi en zo authentiek. Iedereen doet het op zijn eigen manier.’

‘Als tiener al voelde ik de passie en het engagement voor de boerenstiel in mij. We waren met vijf kinderen thuis, het hele gezin hielp om het landbouwbedrijf uit te bouwen. Dat was een schone maar intensieve periode. In die tijd werden de hoeves steeds grootschaliger, ze dienden niet meer opgesplitst te worden. Dat rijmde niet met mijn ethische waarden. Na mijn studies landbouw heb ik diverse stages in het buitenland gedaan, onder andere in Senegal en Bolivia. We spraken elkaars taal niet, maar je interageert met de taal van de landbouw. Die werkt universeel verbindend.

Terug thuis heb ik hier in Dikkebus mijn bedrijf Le Monde des Mille Couleurs opgericht. Wildfarming op 30 are grond. Mijn vader stond open voor mijn filosofie en wou mij ondersteunen. Kort daarna is hij jammer genoeg ziek geworden na een beroerte. Mijn moeder had het moeilijker met mijn manier van werken. En ik kan haar reactie ook begrijpen, want hier in de streek wordt er dan gebabbeld: “Het staat daar vol onkruid.” Maar mijn klanten, topchefs en duurzame meerwaardezoekers, vinden dat net inspirerend, die zuring daar die nu verdord is en daarvoor nog rood was, die voeding en traagheid van de *circle of life*.

Leeser's Journal

Maar de boeren van de vorige generaties zien dat anders. Sinds de Tweede Wereldoorlog hebben zij hun hele carrière hard gewerkt om al dat onkruid “zorgzaam” dood te spuiten, meer en vooral sneller te produceren. Je ziet hier in de streek ondertussen vooral industriële landbouwers. Ze werken hard, en daar heb ik veel respect voor. Ik heb het ook over mijn broer: we komen overeen, maar onze visie verschilt. De industriële landbouw richt zich op massale export, en dat vereist topmanagement, maar de boeren kunnen de basiswaarden van authentieke landbouw niet meer doorgeven aan hun kinderen. Voor

‘Wij zijn de eerste generatie die planten en dieren eet die geen band hebben met de natuur. Dat is onze schuld, niet die van de consument. Veel zaken worden op water gekweekt en hebben nooit de volle grond gezien. Als je verantwoordelijk bent voor de voeding van je medemens, moet je ervoor zorgen dat je hen het beste geeft.’

een boer is een tomaat vandaag geld. Voor mij is een echte tomaat een hoogtij van smaak. Er is wel een zeker bewustzijn aan het komen, anders zou mijn bedrijf niet bestaan. En je ziet dat er veel kleine planeetjes bijkomen in Vlaanderen. Dat is positief en hoopvol. Maar er is nood aan meer visie en draagkracht.

Ik heb dus niet de makkelijkste weg gevolgd, maar het was wel een mooie en aardse weg. Ondertussen werken we hier in Le Monde des Mille Couleurs in het hoogseizoen met acht mensen op 10 hectare: wildfarming, seizoensgroenten, eetbare bloemen, wilde kruiden en voedselbossen. We volgen de microseizoenen en de principes van permacultuur en regeneratieve landbouw. We plukken blaadjes, scheutjes, bloemknoppen, bloemen en verse zaden. We oogsten plantenwortels. We oogsten de veelzijdigheid van de natuur. Dit samenwerken met de natuur genereert een uitzonderlijke smaakervaring, schoonheid en voedingswaarden waar geen label en therapie tegenop kan. Ook voor het klimaat creëert deze wijze van werken en leven een duurzame impact voor de toekomst. Gezonde grond zit vol leven: kleine zoogdieren, insecten, gezonde schimmels en miljoenen micro-organismen. Wildfarming is verbinding van natuur en mens. In principe zijn we allemaal buitenmensen. We moeten enkel met onze kinderen meer tussen de aarde staan in plaats van erboven.’

❖ Zelden met zo'n goed gevoel vertrokken als bij Dries in Dikkebus. Ik heb onze generatie van dertigers en veertigers altijd wat lauw gevonden. Mossel noch vis, een tussengeneratie die niet goed weet waarin of waaruit. Maar als ik dan zie hoe iemand als Dries, tegen de schaalvergroting en commercie in, toch zijn eigen ding doet, heb ik hoop. 'Er is maar één richting', zegt hij. 'Back to nature.'

Leesevillaar

SANDY EVRARD

Mesen

Sandy, slager van opleiding en burgervader in hart en nieren, is sinds 2002 burgemeester van Mesen, de kleinste stad van België. In 2006 werd hij uitgeroepen tot 'Sympathiekste burgemeester van Vlaanderen' na het Grote Buurtonderzoek in *Het Nieuwsblad*.

'Ik ben burgemeester, maar bij momenten ook pastoor, psycholoog en maatschappelijk werker. Iedereen komt alles vertellen. Hier in Mesen zijn er 1070 inwoners en ik weet perfect wie er met welke problemen kampt.'

◆ Sandy is een fenomeen. Niet alleen in het stadhuis, maar ook in café Au Faubourg d'Armentières, waar we na het gesprek nog een Orval drinken. Den ene klucht na den anderen, maar tegelijkertijd is Sandy er voor iedereen. Cafébazin Doris: 'Zeg, Sandy, ik moet morgen achter mosselen naar Ieper, ga ik nog door kunnen met de rally?' Even later komt een meisje binnen: 'Ga ik morgen naar de crèche kunnen, Sandy?' 'Bel me maar', zegt Sandy. 'Ik ben de hele dag ter plekke. Ik ga het wel regelen voor jullie.'

GISÈLE COUDEVILLE

Houtkerque (F)

Gisèle, ook wel de 'koningin van de Picon' genoemd, staat ons te woord in het *oet Vloamsch*. In 1958 nam ze het Frans-Vlaamse volkscafé van haar ouders over. Op 88-jarige leeftijd baat ze Au Saint-Eloi nog steeds uit in Houtkerque bij Watou.

'We hebben een burgemeester die nog gèren feest. "*Les fêtes, les fêtes*", zegt ie altijd. Hij vergaart gèren mensen. Moest er hier een boer burgemeester worden, 't is helemaale foutu. De boeren, zolange dakkik hier zien, khèn ze nog mo vijf keren gezien. Je ziet daarmee ook wel.'

'Goh, er zien al veel oede cafeetjes gesloten de latste jaren. En als ze open zijn, ze zijn tonne nie open, verstoa je? De cafébazen willen nu allemaale werken gelijk de fonctionairen: open doen wanneer da ze goeste hebben en toedoen wanneer da ze goeste hebben.'

